

V. I. Lenini sünnilinnas

Selles tüüpilises Kesk-Venemaa linnas sündiski 22. aprillil 1870. aastal Vladimir Iljitš Uljanov-Lenin. Uljanovite perekond elas Simbirskis 1869.—1887. aastani. Vladimir Iljitši isa Ilja Nikolajevitš oli kubermangu rahvakoolide inspektor. Ta oli oma aja kohta eesrindlik inimene, kes tegi väga palju rahva hariduse arendamiseks. Tänapäeval on Uljanovskis säilinud mitmeid V. I. Leninigä seotud paiku.

Kuni XX sajandi alguseni ei olnud Simbirskis suuri tööstusettevõtteid. Simbirski kubermangu asumine kapitalistlikute arenguteele tõi kaasa tööraha rükkorra järsu halvenemise. 1905. aasta revolutsiooni ajal tekkis linnas VSDTP grupp, mille tööst võttis osa ka D. I. Uljanov — V. I. Lenini vend. Kubermangus leidis aset tuhanded talupoegade väljaastumisi mäisnike vastu, põletati mäisaid.

1917. a. märtsis loodi Simbirskis tööliste ja saadikute nõukogu. Algul olid seal enamikus menševikud ja esseerid. Simbirski töörahas võttis rõõmuaga vastu teate Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni võidust.

Uue Simbirski nõukogu valimisel said enamuse bolševikud. Noore revolutsiooni kaitseks moodustati siin nagu mujalgi punakaardi salku, loodi sõjarevolutsioonikomitee. 1918. a. veebruariks oli kogu Simbirski

kubermangus võitnud nõukogude võim. Algasid rasked Kodusõja-aastad. Interventide ja sisemise kontrrevolutsiooni strateegilistes plaanides kuulus eriline koht Kesk-Volgamaale, mis ühendas maa lõunarajoone tööstusliku keskrajooni ja Uraaliga. 1918. aasta 17. juulil kuulutati Simbirskis välja sõjaseisukord. Valgekaartlastel õnnestus Idarinde ülemjuhataja, esseer Muravjovi reetmist kasutades Sim-

Volga kõrgel kaldal asub V. I. Lenini mälestussammas.

Autori foto.

birskisse tungida. Linnas algas valge terror. Tuhanded vangilangenud punakaartlased ja eesrindlikud töölised lasti maha ilma igasuguse kohtuta. V. I. Lenini ettepanekul kuulutati Idarinde vabariigi peamiseks rindeks. Vaatamata kõigile raskustele, õnnestus Simbirsk vabastada ja linnas ning kubermangus nõukogude võim uuesti kehtima panna. Linna vabastamisel valgekaartlastest paistis silma Simbirski punakaartlastest formeeritud Rauddiviis G. D. Gai juhtimisel. Linna vabastamisel langenud võitlejate vennas-hauale püstitati 1927. a. obelisk, mille ees süüdati Simbirski vabastamise 50. aastapäeva pidustuste ajal 12. septembril 1968. aastal igavene tuli. Kui 1919. aastal ähvardas Simbirskit Koltšak, siis peeti valgekaartlaste väed kinni linnast 120 km

kaugusel. Punakaart asus peal tungile ja Koltšak purustati. Peale raskete Kodusõja-aastate tabas Simbirski kubermangu uus häda: 1921. a. oli Volgamaal suur näljakaldus. Nõukogude valitsus mobiliseeris kogu jõud nälgijate abistamiseks. Juba 1922. a. oli korralik lõikus ja nälg kadus. Algas tööstuse taastamine.

Pärast V. I. Lenini surma nimetati suure juhi sünnilinn töötajate palvel ümber Uljanovskiks. Järgmistel aastatel võtsid uljanovsklased aktiivset osa meie maa industrialiseerimisest. Kasvas linnatööstustoodangu kogumaht, jõudsasti suurenes elanike arv 1940. a. oli linnas juba 102 000 elanikku. Uljanovski tööstus andis kolm korda rohkem toodangut kui enne revolutsiooni.

(Järgneb)